

ratura priča, da so učitelji v tem oziru absolutno nekompetentni sodniki. Med našimi sodelavci je komaj deset učiteljev. To so dobri in zanesljivi sodelavci. Povedati pa moramo tudi, da nas ni nihče tolikrat zapeljal in zlorabil, kakor prav nekateri učitelji, tako da smo postali jako nezaupni in sprejemamo o košljivih stvareh samo še dopise takih učiteljev, o katerih vemo, da so zanesljivi kakor skala in da nas ne bi nikdar mistificirali ali zlorabili. Naš list stori, kar je v obstoječih razmerah mogoče in zahteva nam popolnoma priznanje najmerodajnejših slovanskih politikov in žurnalistov, da je „Slov. Narod“ eden najboljših in najzanimivejših slovanskih listov v Avstriji. Spričo takemu priznanju merodajnih oseb nas pač pušča hladne mnenje „Tovariševga“ člankarja. Le v pojasnilo bodi povedano, da o razdružitvi zakona nalašč nismo hoteli razpravljati, da bi klerikaleci ne imeli novega orožja proti narodno-napredni stranki. S peticijami se nič ne odloči; v državnem zboru odloči le moč; če bodo svobodomiselnih stranke imele dovolj moči, bodo izvedle razdružitev zakona, če ne, pa ne. Na tem podpisu na peticiji ne bodo nič izpremenili. Mi nismo hoteli mešati te stvari in dajati klerikalcem prilike za novo agitacijo in mislimo, da smo postopali pametno, četudi „Tovarišev“ člankar tega ne pojmi.

Povedali smo odkritosrčno in pošteno svoje mnenje. Zdelo se nam je to potrebno, kajti v učitelstvu se že davno opazujejo različne struje in nastopajo različni učitelji tako, kakor da bi živela narodno-napredna stranka samo od milosti učitelstva. To je krvava zmeta. Učitelstvo nam lahko verjame, da je korist, ki jo ima narodno-napredna stranka od učitelstva, tako borna in malopomembna, da bo stranka podpora učitelstva v celoti prav lahko pogrešala. Na Kranjskem je kakih deset učiteljev, ki so za stranko več storili, kakor vsi drugi skupaj — ti so edini, s katerimi je stranka doslej računala in to so možje, ki so glede „Učiteljskega Tovariša“ in njegovega postopanja ravno tistega mnenja kakor mi.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

— registrovana zadruga z omejenim jamstvom. —

Promet do konca mal. srpana 1906 K 177.464.06.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Kršenje zakonov v Istri.

Pod tem naslovom smo povedali v 14. številu našega lista, kako koprski okrajni šol. svet in deželni šol. svet za Istro v Trstu kršita točko c § 20. deželnega zakona z dne 27. julija 1875. V 16. številu smo povedali, da je učitelstvo ušlo utok proti odloku dežel. šol. sveta z dne 16. marca t. l., št. 733. Nam ni potreba ponavljati tega odloka, kjer je bilo določeno, da se ima izvršiti volitev učiteljskega zastopnika v okrajni šol. svet po glasovnicah, ker smo ta odlok ponatisnili in povedali, da se ima volitev vršiti po okrajni učiteljski skupščini. V tem smislu je bil vložen utok. Ker določuje istrski dežel. zakon z dne 27. julija 1875, št. 18, v § 41., da imajo utoki, vloženi proti sklepom dežel. šol. sveta, odložilno moč, ako so vloženi

v 14 dneh po vročitvi po dež. šol. svetu na ministrstvo za bogoslužje in uk., smo pozvedovali, kaj bo z volitvijo. Ako bi dež. šol. svet upošteval zgoraj navedeni § 41., bi moral odložiti volitev do rešitve pravočasno vloženega utoka. Temu pa ni navajen deželni šol. svet v Trstu, da bi upošteval zakonita določila, in volitev se je izvršila brezozirno, samo s tem razlokom, da se niso prešteli glasovi 15. aprila, pač pa šele 19. aprila. Kaj je bilo temu vzrok, ne vemo, a misliti se da marsikaj, med drugim tudi to, da ni imel noben absolutne večine, in v 4 dneh se je izobnalo še potrebne glasovnice. Kaj je bilo, kdo more povedati, ko je bila komisija tako sestavljena, da učitelstvo, ki je volivee, ni imelo k nji pristopa.

Zvedeli smo tudi, da je bilo oddanih od 110 glasovnic le 72, med katerimi je bila ena prazna. Izvoljenec Jakob Benedetti, ravnatelj meščanske šole v Piranu, je dobil 51 glasov, in komisija ga je proglasila izvoljenim. Vendar vsa ta nezakonita volitev ni imela uspeha, ker se je izvoljenec odpovedal v seji okraj. šol. sveta dne 26. maja. Mi sicer ne vemo, kaj je izvoljenca privedlo do tega, a vendar moramo reči, da je bil to jako umesten čin spričo zgoraj opisanega nezakonitega postopanja.

Ne vemo sicer, ali je ministrstvo rešilo po učitelstvu vloženo pritožbo, vendar smo pa zvedeli, da je imela pritožba uspeh. Pred pritožbo ni bilo ni sluha ni duha o okraj. učiteljski skupščini, a sedaj pa smo zvedeli, da je okraj. učit. skupščina sklicana na 29. septembra t. l. in poleg drugih točk dnevnega reda je tudi volitev zastopnika v okraj. šol. svet. Torej lahko rečemo, da je pritožba dosegla svoj namen.

Mi bi svetovali učitelstvu koprškega okraja, slovanskemu in italijanskemu, naj se dogovori samo med seboj in naj soglasno izvoli v okraj. šol. svet zastopnika, ki zna in hoče braniti po zakonu učitelstvu zajamčene pravice. To je glavno in prvo, ker tu nima in ne more odločevati narodnost. Pravica je pravica, in zakoni so eni in isti za Slovane in Italijane.

Deželne skupščine tudi ni bilo že 24 let. Tudi to bo treba izsiliti, a za sedaj ne rečemo drugega kakor, učitelstvo obeh narodnosti naj se samo dogovori, kako bo do tega prišlo. Učitelstvo koprškega okraja ima lepo priložnost sedaj, ko se obdržujeta oba oddelka skupščine v Miljah.

Druge točke dnevnega reda nas za sedaj ne zanimajo, a vendar prosimo, da nam kdo poroča o izidu skupščine. Reči moramo, da je čas za skupščino neprimeren, ker prične v Istri šolsko leto 16. septembra, a 29. je že učiteljska skupščina. Kdor se hoče pripraviti, bo moral to narediti že med počitnicami, ker v ono malo dneh ob pričetku šol. leta mu bo to težko mogoče.

Dnevni red je za tako kratek čas, t. j. za pol dneva, gotovo preobširen, ker je popoldan po dnevnem redu določen za ogledovanje plavžev v bližnjem Šklednju. Pozna se, da je ta skupščina izsiljena s prej navedenim utokom, a vendar rečemo, da je bolje nekaj nego nič.

Prvi učiteljski merkantilni kurz v Ljubljani.

Za povzdigo vsestranske izobrazbe slovenskih obrtnikov in trgovcev so skrbeli pri nas do zadnjih časov sila malo. Komur so znane naše razmere, ta ve, da so namenoma metali polena pod nogo vsakemu, kdor je hotel kakorsikoli biti pomagati tema stanovoma; to pa posebno še od tiste strani, ki je poklicana najprej, da se zavzame z vso agilnostjo za obrtnike in trgovce. Za to ni čuda, da imajo skoro izključno v svojih rokah največja podjetja na slovenski zemlji samo tuje. Če imamo tu-

intam kakega izvežbanega slovenskega veleindustrije in veletržca, smo dolžni hvala njemu samemu: Z lastno močjo in pridnostjo se je pospel do tega; zakaj naše šole ga niso dale niti vzgojile. To pa trdimo iz enostavnega vzroka, ker takih šol doslej sploh nismo imeli.

Popolni učni zavodi v tem smislu morajo biti naša neodložljiva zahteva. Visoka c. kr. dunajska vlada le polagoma uvideva, da ji je treba skrbeti vendarle malo bolj očetovski tudi za nas Slovence. Dotlej pa ne smemo prenehati s trkanjem, da se nam da, kar bi že zdavno morali imeti.

Nekaj pa se nam je vendar dalo. V zadnjem četrtsloletju se je namreč zlasti za obrtnike obrnila stvar nekoliko na bolje. Po vseh večjih krajih so se ustanovile in se še vstanavljajo obrtne nadaljevalne šole. V pretežni večini poučujejo na teh šolah ljudskošolski učitelji, ki službujejo v dotičnem kraju. Škoda le, da ima pouk na takih šolah — po dunajskem vzorcu — skoro povsod isto lice. Oblastva se ozirajo vse premalo pri razdelitvi pouka na lokalne razmere in potrebe posameznega kraja, kar bi bilo v nasprotnem slučaju edino umestno. Vse po enem kopitu, vse šablonsko! To je pa tudi vzrok, da ne uspevajo tako, kakor bi sicer lahko uspevale. Zadnji učni in disciplinarni predpisi — kovali so jih seveda na Dunaju — ki so stopili v moč s preteklim šolskim letom, pa so vso stvar le še poslabšali. Mnogo svobode so dali pač vajencem, utesnili pa so potrebno moč in avtoriteto mojstrom, še bolj pa poučujočim učiteljem. Zopet in zopet se vidi, da so delali te postavbe pri zloglasni zeleni mizi taki ljudje, ki z enakimi šolami niso imeli nikdar opraviti. Čemu neki vprašati za svet obrtne in trgovinske zbornice, zadruga, mojstre, učitelje? Čemu?! — — —

Kar se tiče prave vzgoje naših obrtnikov, je edina častna izjema vrlo se razvijajoča umetno-obrtna strokovna šola v Ljubljani, ki deluje neumorno že osemnajsto leto v prosep domačega obrtništva. V vseh strokah, ki se poučujejo na tem zavodu, so stopili teoretično in praktično izvežbani mladi možje med svet — in že se kažejo prvi lepi uspehi.

Priznati pa moramo, da je mnogo bolj skrbjeno za obrtnike kakor pa za trgovce. Z globokim obžalovanjem moramo konstatirati, da še do danes nimamo višjega slovenskega trgovskega zavoda. Da, celo srednjih in nižjih trgovskih šol, za katere bi morala skrbeti v prvi vrsti vlada, iščeš zaman pri nas. Mahrov trgovski zavod, iz katerega je izšel ves naš inteligentni trgovsko izvežbani naraščaj, je zasebni in vrhutega še nemški zavod. Trgovsko nadaljevalno šolo v Ljubljani ne vzdržuje morda vlada, ampak trgovski gremij. Z obrtno nadaljevalno šolo pa so samo v treh večjih krajih izven Ljubljane združeni pravi trgovski tečaji, drugod pa se poučujejo predmeti, ki so namenjeni v prvi vrsti za trgovce, šele v II. razredu teh šol. Tako se nam godi na slovenskih kranjskih tleh! Ne vprašajte torej, kako je s slovenskimi trgovskimi šolami na Štajerskem, Primorskem ali celo na Koroškem, sicer se hudo pregrešite proti postavam, ki jih ustvarjajo na nemškem Dunaju. Da ne storimo morda komu krivice, povejmo v popolnost tega poročila, da se otvori s prihodnjim šolskim letom v Postojni meščanska šola s trgovskim značajem. Pristaviti pa moramo takoj resnici na ljubo, da bi jo sigurno še danes ne bilo, če ne bi se vrli Postojnčani toliko časa in tako odločno potegovali za njo.

Z ozirom na to, ker poučuje vajence naše učiteljstvo, ki si ni moglo pridobiti na učiteljišču specijelno v teh predmetih prave naobrazbe, je bil vsakdo primoran, če je hotel sploh z uspehom poučevati, z lastno pridnostjo pridobiti si vsaj najpotrebnejšega znanja. Samozobrazbo pa je oviralo dejstvo, da manjka še danes precej pripravnih in docela uporabnih slovenskih knjig.

Učiteljstvo je moralo segati večjidel po tujih knjigah in zakonih. Tu pa mu je delala terminologija premnogokrat bridke težave.

Da se temu odpomore, sta izposlovala oba nadzornika kranjskih obrtnih nadaljevalnih šol in trgovskih tečajev od ministrstva privoljenje, da se otvori letos na umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani nadaljevalni tečaj pred vsem za tiste učitelje, ki že službujejo po enakih šolah. Z odlokom c. kr. ministrstva za uk in bogočastje z dne 21. januarja t. l., št. 47.484, se je pričel ta merkantilni kurz dne 2. julija in je trajal do 14. julija. Vanj je bilo odpoklicanih na lastno prošnjo 29 učiteljev iz cele Kranjske.

Slovensko učiteljstvo, ki teži vedno za tem, da izpopolni svoje znanje v vseh važnejših strokah, je z veseljem pozdravilo ta korak. Da se je poučevalo v vseh predmetih zgolj v slovenskem jeziku, da se je sploh uresničil ta trgovski kurz, smo dolžni hvala c. kr. ravnatelju in komisarju za obrtne nadaljevalne šole, g. Ivanu Šubicu.

Ta tečaj je imel to edino napako, ker mu je bil odmerjen prekratek čas. pod čimer so trpeli predavatelji kakor slušatelji. Če bi ne bilo učiteljstvo že prej več ali manj praktični izvežbano v posameznih predmetih zavoljo dolgoletnega poučevanja na teh šolah, bi bilo pač težko pričakovati popolnega uspeha. Ker se pa bodo taki tečaji brezdvomno ponavljali od časa do časa, zato je upati, da se odpokliče učiteljstvo vprihodnjem v take kurze, če že ne za dva, pa vsaj za en mesec. Vprašali smo po vzroku, zakaj je odmerjena taki obširni in nelahki tvarini tako kratka doba, pa smo zvedeli, da ni imelo ministrstvo dovolj denarja na razpolago. Če se pomisli, da je dala vlada samo 30 K, trgovska in obrtniška zbornica pa 10 K ter kranjska hranilnica 7 K 89 h za vsakega slušatelja, tedaj je za vlado samo to nov slučaj novega škandala. Torej trgovska in obrtniška zbornica ter kranjska hranilnica sta morali šele priti „siromašni“ vladi na pomoč, da se je sploh mogel otvoriti tak kurz. Vedno ista beračija! Stotisočake meče po nepotrebnem v morje, recimo za tržaške nakope, milijone da ravnoista vlada nešteto krat v ničvredne političke namene (da ne govorimo zopet o smodniku in kanonih), za indirektno povzdigo obrtniškega in trgovskega naraščaja pa nima borih vinarjev. — — — Druge države, posebno blažena Nemčija, po katere vzorcih prireja naša slavna vlada razne umestne in ne-umestne odredbe, skrbe izdatno same za povzdigo svojih državljanov.

V kurzu so poučevali v šestih predmetih štirje predavatelji. Trgovsko znanstvo, menično pravo in obrtno zakonoznanstvo s splošnimi obrtnimi predpisi je poučeval g. dr. Fran Windischer, tajnik kranjske trgovske in obrtniške zbornice. Ti predmeti so bili za vse velezanimivi, ker so bili izmed vseh slušateljem najmanj znani. G. dr. Windischer, ki slovi v tem kot pravi strokovnjak, pa je znal tudi jako poljudno predavati. Z odgovori na razna stavljena mu vprašanja, celo v najbolj kočljivih in zagonetnih pojmi, je razkril marsikateremu dvom, o čemer je dotlej samo ugibal. Mnoge važnosti je tudi njegova obljuba, da vsakemu rad odgovori na slehrno vprašanje tudi v poznejših letih, treba se bo vprašaleu samo ustno ali pismeno obrniti nanj. Kdor namerava kdaj predavati ob kaki ugodni priliki, posebno v obrtnih zadrugah, mu bodo ti podatki vrlo dobro služili.

Ob tej priliki omenjamo še, da so poskrbeli nekateri odličnejši obrtniki in trgovci sami svojim stanovskim sodrugom v nadaljno izobrazbo za primerno čtivo. Nekaj let sem izhaja „Trgovski Vestnik“, z novim letom je izšel „Slovenski Obrtnik“, v sobotnih št. vilkah „Slovenskega Naroda“ pa čitamo v rubriki „Obrtni vestnik“ mnogo poučljivega. Naj bi vsaj oni učitelji, ki imajo ugodno priliko, pogledali večkrat z zanimanjem v te poučne liste. Njim samim bo to le v korist!

V obrtnem spisju je predaval g. Hinko Podkrajšek, c. kr. učitelj na ljubljanski umetno-obrtni strokovni šoli. Predavatelj je podal mnogokaj zanimivega, kar zaman iščeš v katerikoli knjigi. Zanimalo bo morda marsikoga, ako povemo, da izidejo še to leto štiri njegove knjige, ki se bodo rabile na obrtnih nadaljevalnih šolah. Priredba zlasti praktičnih kalkulacijskih nalog za vse obrtne stroke mu je dala gotovo obilo trudapolnega dela. Ker bo treba na podlagi teh knjig mnogo doslej še nenatisnjenih slovenskih tiskovin, za to je prav, da se poveri tisk teh ter dosežanih tiskovin in pa vzorec posebne vrste podkladkov skupno izključno samo učiteljski tiskarni, ki bo gotovo blagohotno sprejela to delo v samosvojo založbo.

V obrtnem knjigovodstvu, kateri pouk je prevzel g. Fran Trdina, knjigovodja na mestnem magistratu v Ljubljani, so se izvečini praktični vknjiževali dani poslovni sestavki. Pri razrešitvi so se uporabljale pred vsem naslednje knjige: začetni inventar, dnevnik, blagajniška knjiga, glavna knjiga, knjiga o blagu in zaključni inventar. Predavatelj, z dolgoletno prakso posebno pa še z gorko ljubeznijo do knjigovodstva kot takega, je dosegel v tem kratkem času najlepše uspehe.

Gimnazijski profesor, g. Ignacij Fajdiga, je prevzel v tem tečaju obrtno računstvo. Preko navadnih računov, ki se vzemo v prvih dveh razredih na obrtnih nadaljevalnih šolah, je prišel takoj v kalkulacije. Izvrševali so se vsi možni kalkulacijski računi, s katerimi imajo opraviti v praksi razne vrste obrtniki, s posebnim ozirom na kupno, izdelovalno in prodajalno ceno.

Dasi je bil čas omejen na najpichejše število ur, vendar so dobili slušatelji — po vzornem in skrbno sestavljenem predavanju — vsaj glavni obris, na čigar podlagi bo lahko vsak zase uspešno priredil pouk v teh predmetih na šoli, kjer je službeno nastavljen.

Zategadelj pa je bila tudi presrečna odhodnica, katere so se vdeležili vsi slušatelji merkantilnega kurza in risarskega tečaja (na katerem je bilo tudi takrat sklenjeno trimesečno delo) z vsemi profesorji. Neprisiljena zabava se je spričo izbornega petja in šaljivih nastopov tovariša L. Baeblerja vsestransko razvila. V ime obiskovalcev trgovskega tečaja je napil profesorskemu kolegiju tovariš Luka Jelenc, v ime risarjev pa tovariš Janko Likar. Iz dna srca prihajajoča ovacija je veljala zlasti g. ravnatelju J. Šubicu, ki je dal inicijativo za ta dva kurza, ki sta prva te vrste na slovenskih tleh, posebno pa še zato, ker je izposloval učiteljem pri vodstvu raznih tvornic povodom obiska v poučne namene prost vstop. Poučljiva je bila zahvala ravnateljeva zlasti v tem, ker je podal nekako zgodovino umetno-obrtnih strokovnih šol v Ljubljani. Napil je bogatemu uspehu slušateljev obeh tečajev ter blaginji slovenske obrti in trgovine.

Da bi se uresničile njegove besede!

R.

* * *

V učiteljskem merkantilnem kurzu v Ljubljani so bili naslednji tovariši:

Arko Anton, učitelj v Št. Vidu nad Ljubljano; Barle Konrad, učitelj v Metliki; Betrijani Božidar, učitelj v Ribnici; Brinar Josip, ravnatelj meščanske šole v Postojni; Furlan Jakob, učitelj v Ljubljani; Galè Franc, učitelj v Ljubljani; Harmelj Adolf, učitelj v Cerknici; Jaklič Franc, učitelj v Radovljici; Janežič Matija, učitelj v Ljubljani; Javoršek Karel, učitelj v Ljubljani; Jeglič Janko Nep., učitelj v Ljubljani; Jelenc Luka, učitelj v Ljubljani; Juvanec Ferdinand, vodja v Postojni; Kalan Franc, učitelj v Kranju; Kozjak Franc, učitelj v Toplicah pri Zagorju za Savo; Kramer Friderik, učitelj v Škofji Loki; Lavtižar Franc, nadučitelj v Šmartnem pod Šmarno goro; Lenarčič Anton, učitelj v Št. Vidu nad Ljubljano; Marolt Franc, učitelj v Ljubljani;

Mrakar Franc, učitelj v Šmartnem pri Litiji; Novak Josip, c. kr. učitelj na rudniški šoli v Idriji; Repovš Friderik, učitelj v Trzinu; Rus Franc, nadučitelj na Bledu; Rus Vilibald, učitelj v Kranju; Schiffrer Milan, učitelj na Vrhniki; Simon Karel, učitelj v Ljubljani; Šabec Avgust, c. kr. učitelj na rudniški šoli v Idriji; Škulj Franc, učitelj v Ljubljani; Tramè Ignacij, nadučitelj v Kamniku.

Učiteljevo delovanje izven šole.

Pri zborovanju „Ljubljanskega učiteljskega društva“ poročal Karel Wider.

(Konec.)

Zaradi mizernega našega gmotnega stanja je večina učiteljstva prisiljena iskati si postranskih dohodkov. Žalostna istina je, da učiteljstvu, ki žrtvuje vse svoje moči za svoj narod, ta ne pripozna njegova truda in uspešnega delovanja in ga ne plača tako, kakor bi zaslužil. Če hoče torej učitelj svojemu stanu primerno živeti, če hoče obleči in nasititi svojo družino, če hoče izobraževati sebe in skrbeti tudi za izobrazbo svojih otrok, da ne bodo ti enkrat enaki trpini kakor je on sam — potem mora gledati, kje ujame še kak krajcar, pehati se mora za postranskimi zaslužki. Vprašanje, ali se to hlastanje po postranskem zaslužku strinja z učiteljevim ugledom, ali je to škodljivo učiteljskemu delovanju in šoli, ker izrablja preveč njegove duševne in telesne moči in mu jemlje prepotrebni čas za temeljito pripravo za pouk — to vprašanje mora popolnoma odpasti, ker učitelj mora iskati priboljška svoji plači, če noče stradati. Ker se torej učitelj temu ne more ogniti, naj vsaj skrbi, da bo postransko opravilo dostojno njegovemu stanu. Tajništva pri občinah in denarnih ali gospodarskih društvih dajo učitelju priliko, da pride v ožji stik s prebivalstvom, sosebno na kmetih z vplivnejšimi posestniki, in če je učitelj zaradi svojega značaja, vljudnosti in pridnosti priljubljen, mu je moči mnogo storiti za ugled učiteljstva in prosep šole. Ako prevzame tako službo, mora dobro premisliti, če je društvo osnovano na reelni in trdni podlagi, če so njega člani sposobni in vneti za stvar in imajo trdno voljo, biti poštene in nesebične. — Ogibati pa se mu je društev, ki že pri porodu nosijo v sebi kal propada, ker je njih podlaga trhla in gledajo člani bolj na svoj žep kakor na splošni blagor, kakor se, žal, pri nas na Slovenskem pri neke vrste društvih glasom žalostne statistike prepogosto dogaja. Pri polomu takega društva bo prizadet nehoti tudi učitelj, če ne finančno, pa vsaj na ugledu. Rad se bo nauj zvrzel večji del krivde, češ, učitelj-tajnik je imel poslovanje v rokah, on je edini kaj razumel o knjigovodstvu, on naj bi bil bolj skrbel itd. Najbolje seveda bi bilo, da bi se učiteljstvo vseh takih služb ogibalo, a kakor sem že omenil, to ob obstoječih razmerah ni mogoče. Neke službe pa je in mora biti mogoče se ogniti povsod in vsakemu učitelju — in to je službe organista in to — poudarjam — posebno na kmetih. V mestih vladajo druge razmere, torej tudi naslednje ne velja toliko za mesto, kakor za kmetiške fare. Učitelj organist je hlapec župnikov, cerkvenih ključarjev, pevcev in pevk in vseh faranov. Za sramotno nizko plačo mora voditi vse petje pri božjih službah, pogrebih, procesijah, litanijah, šmarnicah itd., učiti pevce in pevke, med katerimi mora biti seveda kot primadona cvileča in dereča se župnikova kuharica ali nečakinja, sicer je zamera na najvišjem mestu. Poznal sem nadučitelja, ki je opravljal v neki fari na Dolenjskem orglarsko službo, in sicer vsako nedeljo in praznik po dvoje maš, litanije, šmarnice, zornice, pogrebe in vsa druga cerkvena opravila, učil pevce itd. in zato dobival letnih okroglo 80 gld., kar pride na eno opravilo morda komaj po 25 kr. in še to v beri — ki je bila jako menjajoče